

Goedkeuring van verdragen met België.

(Koninklijke Boodschap; Ontwerp van Wet; Memorie van Toelichting.)

Votre Exc. voudra bien en donner l'assurance à mr. VAN DER MAESEN, en lui donnant lecture de la présente dépêche.

Recevez, etc.

GORTSCHAKOW.

A. S. E. mr. le Général de Mansoureff

[CXI. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP ingekomen in de zitting van den 26sten Mei 1863.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan:

1°. een ontwerp van wet tot goedkeuring van eenige artikelen der met België gesloten overeenkomst tot regeling der wateraftappingen uit de Maas, enz.;

2°. een ontwerp van wet tot goedkeuring van verschillende bepalingen van een Nederlandsch-Belgisch verdrag tot afkoop van den Scheldetol en tot vermindering van de loodsgelden op de Wester-Schelde, en

3°. een ontwerp van wet tot goedkeuring van verschillende bepalingen van een Nederlandsch-Belgisch handels- en scheepvaartverdrag.

De toelichtende memorien, die, van bijlagen voorzien, de wetsontwerpen vergezellen, bevatten de gronden, waarop zij rusten.

En hiermede, Mijne Heeren, bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Het Loo, den 24sten Mei 1863.

WILLEM.

[CXI. 2.]

ONTWERP VAN WET tot goedkeuring van eenige artikelen der met België gesloten overeenkomst tot regeling der wateraftappingen uit de Maas, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat sommige bepalingen der op den 12den Mei 1863 te 's Gravenhage gesloten overeenkomst ter regeling der wateraftappingen uit de Maas en van andere daarmede in verband staande aangelegenheden de goedkeuring van de Staten-Generaal vorderen;

Gelet op het laatste gedeelte van art. 57 der Grondwet,

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

Worden goedgekeurd de artt. 9 en 10 van de overeenkomst van den 12den Mei 1863, te 's Gravenhage tusschen Nederland en België gesloten; welke artikelen dus luiden:

» Article 9.

» Dans le but d'améliorer la navigabilité de la Meuse entre Maestricht et Venlo, les Hautes Parties contractantes feront exécuter dans cette partie de la rivière, pendant neuf années consécutives, commençant en 1864, les travaux indiqués dans le tableau et la note explicative joints au présent traité jusqu'à concurrence d'une somme de 100 000 florins par an.

» Un tiers de cette somme sera payé par les Pays-Bas et deux tiers par la Belgique.

» Les projets définitifs de ces travaux à exécuter annuellement seront dressés, de commun accord, par les fonctionnaires désignés à cet effect, et soumis à l'approbation des deux Gouvernements.

» Les travaux projetés et arrêtés conformément à ce qui précède, seront exécutés par les soins des agents du Gouvernement sur le territoire duquel ils seront situés.

» L'entretien de ces travaux après leur achèvement sera à charge du Gouvernement sur le territoire duquel ils sont établis.

» Article 10.

» La construction de la nouvelle prise d'eau à Maestricht, mentionnée dans l'art. 1, ainsi que l'exécution des travaux nécessaires pour satisfaire aux stipulations de l'art. 2, auront lieu à frais communs.

» Les projets de ces travaux seront arrêtés et exécutés de la manière indiquée dans l'art. 9 pour les travaux de la Meuse.

» Toutefois il est entendu que le total des dépenses à la charge du Gouvernement Belge, d'après les stipulations des artt. 9 et 10, n'excédera pas la somme de 900 000 florins.

Art. 2.

Deze wet treedt in werking op den dag harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

[CXI. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Na de beslissing van de Tweede Kamer der Staten-Generaal over het wets-ontwerp tot goedkeuring van eenige artikelen der overeenkomst, den 21sten September 1861 met België gesloten, is met dat Gouvernement in onderhandeling getreden over eene voor Nederland meer aannemelijke regeling der Maasquaestie.

Die onderhandeling, door velerlei omstandigheden, vragen en onderzoekingen van tijd tot tijd opgehouden, is met gunstigen uitslag bekroond en heeft geleid tot de overeenkomst, welke hiernevens wordt overgelegd.

Alvorens die in de bijzonderheden te verklaren, schijnt een algemeen overzicht van de hoofdpunten, in het belang van Nederland geregeld, op zijne plaats.

De verbetering van de Maas tusschen Maastricht en Venlo wordt met kracht ondernomen en over een tijdvak van negen jaren tot stand gebracht, zoodanig dat, naar het oordeel der technici, die rivier, bij voortzetting der aftappingen, aan billijke eischen der vaart zal kunnen beantwoorden.

Die verbetering zal zoo behoorlijke vergoeding geven voor de nadeelen welke de aftappingen aan de rivier hebben toegebracht.

De aan de Maas uit te voeren werken zijn op f 900 000 geraamd; twee derde gedeelten dier som komen ten laste van het Belgische Gouvernement.

De op Belgisch grondgebied gelegen prise d'eau aan de Maas te Hocht komt buiten werking; de voeding ten behoeve van de bevoelijingen en van de kanalen in Nederland en België beneden Maastricht zal geschieden door een voedingskanaal, op Nederlandsch grondgebied aan te leggen.

Door den aanleg eener prise d'eau bij Maastricht wordt tevens voorzien in het sedert de stichting der Zuidwillemsvaart bestaand gebrek aan eene op zich zelve staande voeding uit de Maas bij laag water.

Tevens wordt daardoor een der hoofdbezwaren, zoowel tegen het status quo als tegen het vorige tractaat, weggenomen, het bezwaar namelijk der sterke nachtelijke aftappingen door Maastricht. Zoolang die tappingen duren is het nadeel, dat de gemiddeld per etmaal afgetapte hoeveelheid aan de Maas toebrengt, niet evenredig aan die hoeveelheid zelve, maar aan het maximum, hetwelk gedurende de nachtelijke uren afgeapt wordt. Bij eene directe voeding kan bij laag water ongeveer dezelfde hoeveelheid aan de Maas worden onttrokken als volgens het tractaat van 1861 zou zijn geschied, en te gelijk de invloed daarvan op de verlaging van den waterspiegel met ongeveer de helft worden verminderd.

De hoeveelheid water, die aan de Maas kan worden ontnomen zoolang van de prise d'eau te Hocht gebruik wordt gemaakt, is bij hogere standen alleen door het afvoerend vermogen van de Zuidwillemsvaart beperkt.

Volgens de tegenwoordige overeenkomst wordt die hoeveelheid, zoolang het water boven het vaarpeil (étiage) staat, beperkt tot het maximum van datgene wat thans tijdens het status quo bij iets meer dan gewone middelbare waterstanden te Luik en te Hocht gezamenlijk aan de rivier wordt onttrokken en, ook volgens het tractaat van 1861, op die beide plaatsen te zamen ontnomen zou zijn geworden.

Door de bepaling van een maximum en minimum van aftapping, naar mate van den waterstand boven en op of onder het peil van geregelde bevaarbaarheid, wordt voldaan aan den algemeen geuiten, allezins billijken wensch, dat de aftapping vermin-

Goedkeuring van verdragen met België.

(Memorie van Toelichting.)

derd worde naar mate het vermogen der rivier afneemt en dus de invloed der aftapping zich in sterkere mate zou doen gevoelen.

Door de verhooging van het kanaalpeil tusschen Maastricht en Bocht, met de grensbepaling voor de stroomsnelheid in het kanaal, zal het nadeel, dat de scheepvaart op de Zuidwillemsvaart door de aftappingen ondervindt, zoo niet geheel weggenomen, dan toch onschadelijk worden.

De voeding der bestaande kanalen en bevoeiingen zoowel in Nederland als in België wordt voldoende verzekerd; ook wanneer in bijzondere gevallen voor die voeding meer water mogt worden gevorderd, dan men thans voldoende acht, kan, naar de tegenwoordige overeenkomst, ook aan die grootere behoefte worden voldaan.

In de kosten van het nieuwe voedingskanaal, op f 550 000 begroot, wordt door België de helft bijgedragen.

Het Belgische Gouvernement neemt dus een bedrag te zijnen laste, gelijkstaande met de som, waarop de verbetering van de Maas is geraamd.

Het van de bevoeiingen in België afkomstige water veroorzaakt vooral in den hooitijd veel nadeel in sommige streken in Noordbrabant. Op andere tijden echter wordt het, vooral in drooge jaren, met graagte ontvangen. Dit water zal, in de tijden dat het gewenscht wordt, kunnen blijven afvloeijen, doch de overeenkomst belet, dat het van 15 Mei tot 15 Julij naar Noordbrabant afloope; het wordt gedurende dien tijd op Belgisch grondgebied teruggehouden of teruggevoerd.

Verschillende beken en waterlossingen, die in België ontspringen en in Noordbrabant of Limburg uitloopen, en daar, vooral voor den landbouw, veel waarde hebben, worden thans in de Kempensche kanalen afgeleid om mede tot hunne voeding te dienen.

Het nadeel dezer afleiding wordt door het tractaat weggenomen; aan de beken en waterlossingen wordt haar vroegere vrije loop teruggegeven en dus de toestand hersteld, zoo als die vóór den aanleg der Kempensche kanalen was.

Het tractaat van 8 Augustus 1843 gaf meermalen aanleiding tot verschil van gevoelen in hoe ver het daarbij voorgeschreven overleg tusschen de beide Gouvernemen ten ook voor het maken van dijken buiten het eigenlijke rivierbed werd vereischt. Ook hierin voor ziet de thans gesloten overeenkomst.

Het zal vervolgens aan elk der beide Gouvernemen ten zijn, ieder voor zijn grondgebied wettelijke bepalingen in te voeren tot behoorlijke verzekering van toezigt en de contróle over den aanleg van werken aan en langs de rivier.

Het algemeen rivier- en waterregt toch, zoo als dit overal elders in Nederland geldt, is alleen voor Limburg niet toepasselijk. Daar, evenzeer als in België, wordt de aanleg van dijken en andere werken aan de rivier alleen door de voorschriften der Fransche decreten beheerscht, welke, althans wat dijken betreft, onvoldoende zijn om een behoorlijken invloed des Gouvernements te waarborgen.

Eindelijk nog is bij de vermelding der hoofdvoorwaarden van het tractaat te wijzen op de regeling der vroeger van jaar tot jaar herhaalde aftapping van de Zuidwillemsvaart en van het kanaal van Luik naar Maastricht, eene aftapping die tot de meest ernstige klagten van vaart en handel aanleiding gaf.

Was reeds van het Belgische Gouvernement verkregen, dat die aftappingen op meer verwijderde tijdstippen plaats hadden, door de tegenwoordige overeenkomst wordt in beginsel vastgesteld dat ze zeldzaam zullen zijn.

Art. 1. De voeding der Zuidwillemsvaart, die tot het jaar 1850 door middel van de hoofdsluis aan de Maas te Maastricht geschiedde, was in den regel bezwarend en dikwijls onvoldoende.

Zij was in den regel bezwarend, omdat al het voedingswater door de nauwe doorgangen van het kanaal in de vestingwerken te Maastricht moest. Van daar dan ook dat, lang vóór dat van bevoeiingen sprake was, over eene hinderlijke stroomsnelheid in die doorgangen geklaagd is. Zij was dikwijls onvoldoende, omdat het niet zelden gebeurde dat het water in de Maas daalde tot onder het peil van het bovenste kanaalpand, zoo zelfs dat daarin somwijlen, in plaats van 1,88 el gelijk in de overige panden, slechts eene vaardiepte van 1,05 el overbleef.

Door de prise d'eau te Hocht op Belgisch grondgebied werd aan het eerste bezwaar wel eenigermate te gemoet gekomen; doch het bleek weldra dat ook daar het water in de Maas daalde onder het peil van het tweede kanaalpand, en dus ook daar bij laag water geene voldoende voeding kon plaats hebben.

Door de prise d'eau, zoo zij al voldoende ware geweest, kon niet voorzien worden in de behoefte van het bovenste kanaalpand.

Na den aanleg van het kanaal van Maastricht naar Luik is de grief van onvoldoende voeding door de hoofdsluis vervallen.

Door middel van dit kanaal, waarvan de aanleg bij het maken der Zuidwillemsvaart reeds in beginsel was vastgesteld, kan ten allen tijde en onder alle omstandigheden in eene behoorlijke voeding dezer vaart worden voorzien.

Te gelijk echter dat dit verbeterde voedingsmiddel de gelegenheid aanbood om het noodige water aan te voeren voor de kanalen en bevoeiingen in Nederland en België, en daartoe ook werkelijk werd gebruikt, deed zich het bezwaar der sterke stroomversnelling te Maastricht in hoogere mate gevoelen; ze werd in de nauwe doorgangen der vesting Maastricht zoo groot, dat zelfs weinig diep gaande schepen eene buitengewone kracht moesten inspannen om daartegen op te varen.

Om daaraan te gemoet te komen, liet men bij nacht, wanneer er niet gevaren mag worden, te Maastricht de grootst mogelijke hoeveelheid door, en bij dag slechts zooveel, als zonder hinder voor de scheepvaart kon geschieden.

Hieruit is voor de Maasvaart een der hoofdbezwaren van het bestaande status quo voortgevloeid, dat bij het tractaat van 21 September in dit opzigt bestendig zou zijn geworden.

In den regel wordt door de sluisen van het Luiksche kanaal eene hoeveelheid van 12 kub. el per seconde bij nacht en van 2,50 bij dag doorgelaten.

Dag en nacht even lang gerekend, wordt er op die wijze gemiddeld per etmaal 7,25 kub. el per seconde op de Zuidwillemsvaart gebracht.

Op de Maas doet zich daarvoor echter het nadeel eener aftapping van 12 kub. el gevoelen.

De aftapping toch dezer hoeveelheid te Luik gedurende de 12 uren van den nacht heeft daar eene geëvenredigde verlaging van den waterspiegel ten gevolge.

Deze verlaging zal zich den volgenden dag op de verschillende deelen der rivier bij opvolging gedurende 12 uren openbaren, om daarna weder voor een gelijk tijdvak te verdwijnen.

Op die verschillende punten vertoont zich dus dagelijks in de rivier eene golf van val en was, die door bewoners der Maasoovers niet geheel oneigenaardig met den naam van eb en vloed wordt bestempeld.

Intusschen is die afwisselende golf voor de scheepvaart op de Maas even nadeelig als of er gedurende het geheele etmaal eene aan de aftapping van 12 kub. el evenredige verlaging plaats had.

Te gelijk dus dat de kanalen slechts het genot erlangen van ruim 7 kub. el, ondervindt de Maas het nadeel eener aftapping van 12 kub. el.

Het bezwaar eener niet altijd voldoende voeding door de prise d'eau te Hocht bleef ook bij vroegere onderhandelingen niet onopgemerkt. Het heeft toen aanleiding gegeven tot het ter sprake brengen eener opstuwijng der rivier door middel van eene beweegbare stuw met schutsluis in de Maas te Hocht.

Door middel dezer stuw zou de bestaande prise d'eau te Hocht tot eenig voedingsmiddel hebben kunnen strekken.

Uit een technisch oogpunt zou daardoor het beoogde doel, wat de voeding betreft, eveneens volkomen zijn bereikt.

Het denkbeeld van zoodanige stuw is echter bij de jongste onderhandelingen geheel ter zijde gesteld.

Voor de vrije vaart op de Maas scheen zoodanige stuw met schutsluis op Belgisch grondgebied niet zonder bezwaar.

Van het oogenblik dat de mogelijkheid was gebleken om geheel op Nederlandsch grondgebied langs het glacijs der vesting Maastricht een voedingskanaal te maken, waardoor ten allen tijde en onder alle omstandigheden in de behoeften der kanalen en bevoeiingen kon worden voorzien, hebben de ondergeteekenden gemeend dat denkbeeld te moeten vasthouden en te beproeven dit bij België ingang te doen vinden, waarin zij naar wensch zijn geslaagd.

Door dit voedingskanaal worden, volgens deskundig oordeel, de hiervóór genoemde bezwaren, aan de vroegere en tegenwoordige wijze van voeding verbonden, weggenomen, al de voordeelen die eene stuw te Hocht beloofde verkregen en tevens al hare nadeelen vermeden.

Zoo als boven reeds werd opgemerkt, is het peil van het bovenste kanaalpand te hoog, om bij laag water door middel der hoofdsluis te worden gevoed.

Te minder nog kon de voeding geschieden met een lager of aanvangend voedingskanaal: het moest dus op het tweede kanaalpand uitloopen.

Een geschikt punt voor de inmonding, die zoo hoog mogelijk moest worden gezocht, deed zich op ongeveer 500 el beneden de hoofdsluis der Zuidwillemsvaart voor.

De laagste stand, dien de rivier bij de hoofdsluis der Zuidwillemsvaart bereikt heeft, was . . . . . 41,19 + A.P.
Het water stond toen te Hocht. . . . . 39,59 + A.P.

Goedkeuring van verdragen met België.

(Memorie van Toelichting.)

Er bestond dus toen in de Maas een verval van 1,60 el over een afstand van 4338 el of ongeveer 0.00037 el per el.

Op 500 el beneden de hoofdsluis, waar het nieuwe voedingskanaal zal aanvangen, kan dus de laagste waterstand der Maas worden aangenomen te zijn $41,19 : 500 \times 0,00037 \text{ el} = 41,01 \text{ el}$ boven A.P.

Het peil van het tweede kanaalpand is. . . 39,83 el + A.P.

In verband met de bepaling van art. 3 der overeenkomst is het maximum der verhooging van dit pand te stellen op. 0,80

dan wordt het peil . . . . . 40,63 el + A.P.

Er zal dus na die verhooging bij het laagst bekende water, van de inmonding van het voedingskanaal tot dit kanaalpand, een verval bestaan van 0,38 el, dat ruim voldoende is om in alle mogelijke behoefte van voeding te voorzien.

Art. 2. Om het in art. 1 omschreven voedingskanaal op het tweede kanaalpand beneden de sluis te Hocht te doen uitloopen, zou men het over eene lengte van ruim 4000 el moeten graven.

Al ware dit op zich zelf geen bezwaar, zoo werd het echter van wege de localiteit nagenoeg onuitvoerbaar, of althans zoo kostbaar, dat er aan geene uitvoering te denken viel.

Dit bragt tot het denkbeeld om het voedingskanaal onmiddellijk langs het glacis der vesting te graven, en in de Zuidwillemsvaart te doen uitloopen beneden de bestaande inundatiesluis te Maastrecht, en dan tevens het tweede kanaalpand bovenwaarts tot bij de sluis te verlengen.

Hierdoor vervalt de tegenwoordige sluis n°. 19 te Hocht. In hare plaats komt dan nabij Maastrecht eene nieuw te bouwen schutsluis, waarvan de genoemde inundatiesluis het bovenhoofd zal uitmaken.

Het tegenwoordig peil boven de sluis 19 te Hocht is 41,95 el + A.P.

Het peil van het kanaalpand, aanvangende bij de nieuw te bouwensluis, zal vermoedelijk worden. . . 40,63 el + A.P.

Tusschen deze nieuwe sluis en de bestaande sluis n°. 19 te Hocht zal dus het kanaal 1,32 el moeten worden verdiept om den vereischten diepgang voor de scheepvaart op te leveren. De totale verdieping zal echter ruim twee el moeten bedragen om ten behoeve van den afvoer van het water dezelfde capaciteit te erlangen als beneden Hocht zal ontstaan. Het zijn deze werken, die in art. II dezer overeenkomst worden bedoeld.

Art. 3. De geregelde aanhoudende toevoer van water, gepaard met eene matige snelheid, zal een doorgaand geregeld verhang en eene matige stroomsnelheid over de geheele lengte van het kanaalpand tusschen Maastrecht en Bocht ten gevolge hebben.

Art. 4. Door de bepaling van een maximum en minimum van aftapping al naar mate het water boven, op of onder het vaarpeil (étiage) staat, wordt het doel bereikt, dat de aftapping verminderde zoodra het vermogen der rivier afneemt en dus de nadeelige invloed der aftapping op de rivier grooter wordt.

Dit vaarpeil is zoodanig bepaald dat, wanneer de rivier zich op de hoogte daarvan bevindt, het vaarwater tusschen Maastrecht en Venlo eenen diepgang toelaat voor de gewone Maasschepen van 0,70 el of ongeveer $2\frac{1}{2}$ Luiksche voeten.

De vreemde invloeden, waaraan de peilschaal aan de Maasbrug onderworpen is, doen het ons raadzaam voorkomen dit vaarpeil uitsluitend door ééne hoogte aan die peilschaal uit te drukken.

De hoeveelheid water, die, zoolang de rivier boven het vaarpeil staat, wordt ingelaten ten bedrage van 10 kub. el per seconde, komt overeen met hetgeen ook thans gedurende de wintermaanden gezamenlijk te Maastrecht door- en te Hocht ingelaten wordt, zoodra de prise d'eau aldaar op eene eenigzins merkbare wijze werkt.

De af te tappen hoeveelheid, zoodra het water op of onder het vaarpeil staat, is nog tweeledig bepaald, te weten: op $7\frac{1}{2}$ kub. el van 15 October tot 20 Junij, in welk tijdperk het water zelden meer dan eenige duimen onder het vaarpeil daalt, en op 6 kub. el van 21 Junij tot 14 October, een tijd waarin het water gewoonlijk zijne laagste standen bereikt. De af te tappen absolute hoeveelheid overtreft dus in dit geval een weinig het bij het tractaat van 1861 bepaalde minimum.

Ten gevolge der nieuwe wijze van voeding zal de invloed der aftappingen op verlagings van den waterspiegel bij het maximum en bij het minimum van toevoer ongeveer de helft bedragen van hetgeen in den tegenwoordigen toestand van eene aftapping van 7 en $5\frac{2}{3}$ kub. el wordt ondervonden.

Zoolang de prise d'eau te Hocht in werking bleef, was het

uiterst moeilijk tot eene behoorlijke regeling der aftappingen te geraken. Slechts bij eene aanhoudende surveillance van de zijde van Nederland was het eenigzins doenlijk, tot eene schoon altijd nog zeer onzekere regeling te geraken van hetgeen te Maastrecht moest worden doorgelaten, om met hetgeen te Hocht werd genomen een bepaald maximum niet te overschrijden. Het toegeven van de zijde van België, om die prise d'eau buiten werking te stellen, is een blijk, hoezeer ook die Regering zoodanige regeling begeerde.

Art. 5. Door dit artikel wordt de voeding der bestaande kanalen en bevoelijingen op Nederlandsch grondgebied verzekerd.

In den regel zal, zelfs in de zomermaanden, eene hoeveelheid van 1,50 kub. el per seconde daarvoor voldoende zijn. Intusschen voorziet het slot van het artikel het geval, dat in buitengewone omstandigheden Nederland meer water aan de Maas moest ontnemen dan thans geschiedt.

Ten gevolge der bepaling, dat de te verstrekken hoeveelheid water door sluis n°. 17 moet worden toegevoerd, zullen de Nederlandsche bevoelijingen vet Maaswater ontvangen, in stede van hetgeen in België reeds tot bevoelijing heeft gediend.

Art. 6. Het doel dat men bereiken wil, uitgedrukt met overlating van de keuze der middelen aan de Belgische Regering. Mogten daaronder werken op Nederlandsch grondgebied behooren, dan geldt het natuurlijke voorbehoud der tweede alinea.

Art. 8. Door dit artikel, reeds, gelijk het vorige, in de inleiding toegelicht, wordt tevens tegen geringe verlagingen van den waterspiegel, die thans soms geheel willekeurig plaats vonden, en waardoor diepgeladen schepen ongerief kunnen ondervinden, gewaakt.

Art. 9. Het aan de overeenkomst gehechte tableau der werken, aan de Maas uit te voeren, is volgens dezelfde beginselen opgemaakt, waarnaar die in de laatste jaren met het beste gevolg aan de Maas is gewerkt.

Die werken zullen worden uitgevoerd tuschen Maastrecht en Venlo, met gedeelte der rivier, waarop de invloed der aftapping zich hoofdzakelijk doet gevoelen.

Het bedrag, door Nederland in de verbeteringskosten der rivier te dragen, komt nagenoeg overeen met hetgeen daarvan thans van zijne zijde jaarlijks pleegt besteed te worden.

Voor werken gemeenschappelijk met België op het grenscheidend gedeelte der rivier werd in de laatste jaren eene som van f 20 000, en op het uitsluitend Nederlandsch gedeelte tot Venlo mede een bedrag van ongeveer f 20 000 per jaar verwerkt, te zamen f 40 000.

Het opmaken der ontwerpen, het uitvoeren der werken en het onderhoud na de voltooiing is eveneens geregeld, als ten aanzien der in de laatste jaren voor gemeenschappelijke rekening uitgevoerde werken plaats had.

Art. 10. Het is met de beginselen van billijkheid en reciprociteit, bij de onderhandeling tot rigtsnoer genomen, overeenkomstig, dat de in artt. 1 en 2 bepaalde werken voor gemeenschappelijke rekening worden uitgevoerd.

De voordeelen, die voor Nederland uit deze werken zullen voortvloeijen, zijn boven uiteengezet.

Art. 11. Het beginsel van gelijkheid van regt voor beide Rijken op gebruik van het water uit de Maas gehuldigd.

Nederland zal dat regt welligt nimmer in gelijke mate als België uitoefenen. De mogelijkheid en bevoegdheid daartoe moesten echter bij deze overeenkomst worden voorbehouden.

Tevens moest gewaarborgd worden dat, wanneer het belang van Nederland vorderde meer water aan de Maas te ontnemen, in de bezwaren, welke daaruit voor de scheepvaart op de Zuidwillemsvaart konden voortvloeijen, met medewerking van België zal worden voorzien.

De overige artikelen behoeven, na hetgeen in het algemeen overzigt werd gezegd, geene afzonderlijke verklaringen.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
P. VAN DER MAESEN DE SOMBREFF.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
THORBECKE.

De Minister van Financien,
G. H. BETZ.